TAMPEREEN YLIOPISTO

SUOMEN AKATEMIA
FINLANDS AKADEMI
ACADEMY OF FINLAND

KONEEN SÄÄTIÖ

EKOLOGISET DYSTOPIAT

Toni Lahtinen, tutkijatohtori, dosentti

Ympäristöriskit, dystopiat ja myytit nykykirjallisuudessa (Suomen Akatemia); ***The Changing Environment of the North: Cultural Representations and Uses of Water*** (Suomen Akatemia); **Synkistyvät tulevaisuudenkuvat. Dystooppinen fiktio nykykirjallisuudessa** (Koneen Säätiö); **Kompensaatiopeli** (Koneen Säätiö)

http://www.aka.fi/fi/akatemia/media/Tiedotteet1/2017/37-tutkijatohtoria-kulttuurin-ja-yhteiskunnan-tutkimuksen-aloille/

https://blogs.uef.fi/cen-aqua/

http://www.uta.fi/ltl/dystopiaprojekti.html

https://research.uta.fi/kompensaatiopeli/

TAMPEREEN YLIOPISTO

SUOMEN AKATEMIA
FINLANDS AKADEMI
ACADEMY OF FINLAND

KONEEN SÄÄTIÖ

EKOLOGISTEN DYSTOPIOIDEN AALTO

- Vuosituhannen vaihteen jälkeen kansainvälistä suosiota ovat saavuttaneet dystopiat, joissa ihmiskunta esitetään sukupuuttoon kuolevana lajina**.**
- Ekodystopia: tulevaisuudenkuvaus, joka laaditaan nykytodellisuuden ekologisista kehityssuunnista, jotka voivat edustaa yhteiskunnallisia, tieteellisiä, teknologisia, taloudellisia tai uskonnollisia ilmiöitä.
- Ekologiset uhkakuvat ovat trendi myös nuorten- ja lastenkirjallisuudessa. Vrt. Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014), joissa korostuu ns. ekososiaalisen sivistyksen merkitys.
- Ilmastonmuutosta käsittelevästä kirjallisuudesta on muodostunut oma lajinsa eli ilmastofiktio (*climate fiction, cli-fi*). Lajin kehitykselle käänteentekevänä pidetään vuoden 1999 Yhdysvaltain presidentinvaaleja, joissa Al Gore nosti ilmastonmuutoksen maailmanpoliittiseksi kysymykseksi.

TAMPEREEN YLIOPISTO

SUOMEN AKATEMIA
FINLANDS AKADEMI
ACADEMY OF FINLAND

KONEEN SÄÄTIÖ

ILMASTONMUUTOS LINTUKODOSSA

- Ekodystopian suosioon Suomessa ovat vaikuttaneet osaltaan EU-jäsenyyden herättämät pelot kansallisen autonomian menettämisestä ja kansainvälisen rikollisuuden leviämisestä, ympäristöliikkeen radikalisoituminen ja globalisaatiokriittisen liikkeen nousu sekä kansainvälinen terrorismi.
- Ekodystopiat perustuvat ennen kaikkea riskiyhteiskunnan tuottamille uhille, jotka liittyvät ydinteknologiaan, kemianteollisuuteen, geenimanipulaatioon ja ilmastonmuutokseen.
- Moderni teknologia synnyttää riskejä, joita yhteiskunnat itse tuottavat ja kontrolloivat. Ekologiset riskit ovat kansallisvaltioiden ja sosiaaliluokkien rajat ylittäviä uhkia, mikä horjuttaa kansallista utopiaamme ”lintukodosta”.

(EKO)DYSTOPIAT RISKIKOMMUNIKAATIONA

- Länsimaiset yhteiskunnat ovat suuntautuneet tulevaisuuteen enemmän kuin koskaan aiemmin pyrkiessään ennakoimaan ja minimoimaan itse tuottamiaan uhkia. Ekodystopiat toimivat riskikommunikaationa ja varoituskirjallisuutena.
- Riskipsykologit korostavat kaunokirjallisuuden herättämien tunteiden merkitystä ekologisten ongelmien ratkaisemisessa. Ongelmia fiktion kannalta ovat esimerkiksi:
    - Abstraktiot – myyttiset tarinamallit
    - Dystopioiden paljous – utopioiden puute
    - Yksilön vastuu – poliittinen vastuu
- Monet ekodystopioita koskevat kerronnalliset ongelmat ovat myös mediaa ja poliittista retoriikkaa koskevia kysymyksiä.

